

PvA Kennissessies hotspot Covid-19

10 september 2020

Uitdaging en context

Het veiligstellen en duurzaam toegankelijk bewaren van relevante informatie in het kader van de Rijksbrede Covid-19 hotspot is een enorme uitdaging voor rijksorganisaties. De hotspot is ongekend in omvang en complexiteit: het raakt alle ministeries in meerdere of mindere mate; elk ministerie heeft een eigen aanpak om informatie voor de hotspot te selecteren en veilig te stellen; en informatie wordt nu al opgevraagd via een Wob-verzoek, soms over verschillende ministeries. Organisaties belanden daardoor in een spagaat tussen snel informatie beschikbaar hebben, onderling enige vergelijkbaarheid houden voor wat betreft scope en diepgang, maar tegelijkertijd bewaren binnen de bestaande structuren en systemen, en oog houden op duurzame toegankelijkheid. Dit is niet makkelijk.

De interdepartementale hotspot Covid-19 werkgroep, tot voor kort gecoördineerd door de NCTV, biedt organisaties ondersteuning bij deze uitdaging door het leveren van formats en door inhoudelijke presentaties en advies vanuit het Nationaal Archief. Deze taak is vanaf september overgenomen door de directie Evaluatie en Verantwoording binnen de programma-DG Covid-19. Echter, de grootte van deze werkgroep (+/- 50 deelnemers uit o.a. ministeries, uitvoeringsorganisaties, ZBO's en veiligheidsregio's) maakt deze minder geschikt voor inhoudelijke discussie en het delen van kennis en ervaringen tussen organisaties. Uit de ronde langs ministeries vanuit RDDI in april en uit de recente bijeenkomst van de hotspotwerkgroep in juli bleek dat hier wel behoefte aan is. In deze bijeenkomst is aan RDDI gevraagd het organiseren van deze kennissessies op te pakken. Nu de directie Evaluatie en Verantwoording is gestart, heeft zij de coördinerende rol op zich genomen, en zal RDDI de kennissessies inhoudelijk faciliteren.

Vorm en doel sessies

RDDI en de directie Evaluatie en verantwoording Covid-19 organiseren kleinschalige kennissessies (+/- 15 deelnemers per keer), waarin organisaties praktijkvoorbeelden en kennis kunnen delen over een aantal onderwerpen rond de Covid-19 hotspot. Ook geeft een expert (bv. van CIO Rijk of van het Nationaal Archief) een inleidende presentatie. Alle organisaties die deelnemen aan de interdepartementale werkgroep hotspot Covid-19 (o.a. departementen, uitvoeringsorganisaties, ZBO's, HoCoSta's) worden uitgenodigd hieraan deel te nemen. Op dit moment hebben de scope (welke onderwerpen wel en welke niet) en de diepgang (binnen die onderwerpen, welke stukken wel en welke niet) van deze hotspot prioriteit. Andere onderwerpen die organisaties al hebben aangedragen zijn de aanpak van de hotspot (hoe wordt informatie die onder de hotspot valt gemarkeerd en bewaard, in welke structuur, hoe is de relatie tussen archieforganisatie en crisissituatie geregeld), het invullen van het afbakeningsdocument en het inregelen van de digitale toegankelijkheid van de duurzaam te bewaren stukken.

Elke sessie wordt vastgelegd in een verslag (eventueel geanonimiseerd en zonder namen van organisaties te noemen) om de kennis en ervaringen ook verder te kunnen delen.

De sessies hebben twee doelen:

1. organisaties helpen (zie rollen) bij het afbakenen van de Covid-19 hotspot en bij het verzamelen en structureren van de relevante informatie, door te leren van elkaar en van de betrokken experts.
2. indien de organisaties hier behoefte aan hebben, hen helpen tot meer eenduidigheid te komen in scope, diepgang en aanpak van de Covid-19 hotspot, zodat naar de buitenwereld toe een eenduidig beeld ontstaat. Eventuele besluiten en afspraken hierover worden gemaakt in bredere samenstelling, namelijk de interdepartementale werkgroep hotspot Covid-19.

De kennissessies beogen niet de interdepartementale werkgroep hotspot Covid-19 te vervangen. Deze gaat in de komende maanden verder, onder leiding van de directie Evaluatie en verantwoording. In de werkgroep worden mededelingen gedaan, presentaties gegeven en eventueel ook afspraken gemaakt waar alle deelnemende organisaties bij aanwezig zijn. De kennissessies zijn bedoeld voor verdieping en uitwisseling in kleiner verband.

Rollen

De rollen binnen het veiligstellen en duurzaam toegankelijk bewaren van informatie in het kader van de hotspot Covid-19 zijn op dit moment als volgt belegd:¹

<ul style="list-style-type: none"> Programma-DG Covid-19 	Rol van Coördinator: Coördineert de aanpak om alle relevante informatie omtrent Covid-19 binnen de Rijksoverheid blijvend te bewaren.	
	1. programma Communicatie	Centrale communicatie rond COVID-19, via interdepartementale communicatie werkgroep.
	2. programma Samenleving en COVID-19	Neemt de taken van het NCTV waar op het moment dat de crisisstructuur niet actief is. Wordt er weer opgeschaald, dan neemt NCTV dit onderdeel weer over.
	3. programma Evaluatie en Verantwoording	Ambitie: een coördinerende rol op te pakken of een rijksdienst breed overzicht te creëren en beheren.
<ul style="list-style-type: none"> Nationaal Archief 	Rol van Adviseur: geeft inhoudelijk advies aan de zorgdragers over de toepassing hotspots, duurzame toegankelijkheid en gerelateerde onderwerpen.	
<ul style="list-style-type: none"> CIO-Rijk 	Rol van Adviseur: geeft inhoudelijk advies binnen de interdepartementale werkgroep hotspot Covid-19. Ontwikkelt samen met RDDI en het NA een self-assessment tool die naar wens binnen de organisatie kan worden ingezet om de kwaliteit van de duurzame toegankelijkheid te toetsen. ²	
<ul style="list-style-type: none"> RDDI 	Rol van facilitator: Ondersteunt rijksorganisaties bij de verbetering van hun informatiehuishouding in het algemeen en bij de Covid-19 hotspot in het bijzonder. Werkt hierbij vraggestuurd.	
<ul style="list-style-type: none"> Ministeries/ZBO's (zorgdragers) 	Rol van uitvoerder/Verantwoordelijke partij: Maken voor zichzelf de afweging of en welke informatie binnen het eigen verzorgingsgebied naar aanleiding van Covid-19 in aanmerking komt voor uitzondering van vernietiging.	
<ul style="list-style-type: none"> Inspectie OE 	Rol van Toezichthouder: Controleert achteraf of de organisaties hun informatie op de juiste manier hebben veiliggesteld en duurzaam toegankelijk gearchiveerd.	

Voor deze kennissessies heeft de directie Evaluatie en Verantwoording de coördinerende en praktisch faciliterende rol (plannen, uitnodigen deelnemers, zorgen voor (waarschijnlijk digitale) locatie en samenwerkruimte); RDDI heeft de inhoudelijk faciliterende rol (onderwerpen verzamelen, sessies inhoudelijk vormgeven en vastleggen van de ervaringen/delen kennis); en CIO-Rijk en het NA hebben een adviesrol over inhoud.

Aanpak

De insteek van de kennissessies is om de deelnemers een laagdrempelige setting te bieden om vrij in gesprek te zijn met elkaar. In de verslaglegging en kennisdeling wordt hiermee rekening gehouden, door met de deelnemers af te stemmen over welke informatie gedeeld kan worden en welke niet. Directie Evaluatie en Verantwoording zorgt voor de inrichting van een samenwerkruimte waarin documenten tussen deelnemers gedeeld kunnen worden. Mocht de uitwisseling aanleiding zijn om tot gezamenlijke afspraken te komen, dan worden deze genomen in de

¹ Zie ook: <https://www.nationaalarchief.nl/archiveren/kennisbank/hotspot-covid-19-relevante-informatie-blijvend-bewaren>

² De tool vervangt de DUTO scan niet, maar is bedoeld om meer informeel een eerste beeld te verkrijgen van de staat van de duurzaamheid.

interdepartementale werkgroep onder voorzitterschap van directie Evaluatie en Verantwoording waarin alle betrokken organisaties tegelijkertijd aanwezig zijn.

Vanwege de Covid-19 maatregelen die dit najaar nog altijd van kracht zullen zijn, is het waarschijnlijk dat de sessies digitaal plaats moeten vinden. Digitale sessies zijn intensief en kunnen niet te lang duren, daarom hebben kortere sessies over één onderwerp de voorkeur. Gedacht wordt aan sessies van twee uur: één uur waarin twee organisaties en een expert een praktijkvoorbeeld presenteren en één uur voor gesprek en uitwisseling naar aanleiding van deze presentaties. RDDI en de directie Evaluatie en Verantwoording bekijken samen wat de beste manier is om kennisuitwisseling ook tussen sessies te laten plaatsvinden, bijvoorbeeld door het delen van verslagen of door het ontwikkelen van producten zoals een handreiking naar aanleiding van de sessies.

RDDI doet een voorstel voor de onderwerpen en vormgeving van de sessies, en haalt op uit haar netwerk welke organisaties praktijkvoorbeelden kunnen presenteren. Het leveren van praktijkvoorbeelden is een randvoorwaarde voor het voeren van de kennissessies. Mocht er geen voorbeelden voorhanden zijn op een bepaald onderwerp, maar is er wel behoefte aan kennisdeling, dan bedenken RDDI en de directie Evaluatie en Verantwoording een andere vorm voor die sessie. RDDI en de directie Evaluatie en Verantwoording stemmen onderling af over de begeleiding en verslaglegging van de sessies en de spreiding van onderwerpen over sessies.

Voor de selectie van deelnemers benadert de directie Evaluatie en Verantwoording de deelnemers aan de interdepartementale werkgroep hotspot Covid-19. De organisaties bepalen zelf wie vanuit die organisatie deelneemt, om zo voor elk onderwerp de personen die daar in de organisatie mee bezig zijn om tafel te krijgen.

RDDI deelt dit plan ook met het Strategisch Beraad van RDDI, zodat dit gremium ook feedback kan geven op de vorm en de inhoud (zijn er nog onderwerpen anders dan hierboven onder 'doel' genoemd, waaraan behoefte is) van de sessies, en suggesties kan doen voor deelnemers.

Planning

De directie Evaluatie en Verantwoording wil zo snel mogelijk beginnen met het inplannen van de eerste sessies. Het streven om in begin oktober 2020 de eerste sessies te houden. Afhankelijk van de behoefte van de organisaties organiseren programma Evaluatie en Verantwoording en RDDI meerdere sessies over hetzelfde onderwerp en/of over nog meer onderwerpen.

Bereik van de sessies

Deelname aan de sessies staat open voor alle deelnemers (dat wil zeggen, organisaties) aan de interdepartementale werkgroep hotspot Covid-19. Naast departementen nemen ook uitvoeringsorganisaties, de politie en de veiligheidsregio's deel aan deze werkgroep. De gedachte achter deze brede scope is dat al deze organisaties voor dezelfde uitdaging staan, dat kennisdeling voor iedereen nuttig is en dat eventuele afspraken over bijvoorbeeld de diepgang tussen zoveel mogelijk betrokken organisaties gemaakt moeten worden.

Voor RDDI is dit een bredere scope dan voor andere -activiteiten; RDDI ondersteunt met deze sessies het programma Evaluatie en Verantwoording en volgt daarbij hun scope (dat wil zeggen: van de interdepartementale werkgroep). Het is niet te verwachten dat deze bredere scope voor RDDI veel extra werk oplevert, hoogstens zijn er door het hogere aantal deelnemers meer sessies nodig dan dat met een kleinere scope het geval zou zijn.

Middelen

Op dit moment worden voor RDDI geen extra kosten voorzien.